

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ (TİB)
-FAALİYETLERİ VE YAYINLARI-
(1974-1979)

M. BÜLENT VARLIK

© TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Bu yapıtın telif hakları TÜSTAV İktisadi İşletmesine aittir,

izin alınmadan kullanılamaz.

Baskıya Hazırlık: Gönül Göner

İstanbul Aralık 2022

ISBN: 978-605-4513-77-2

Sertifika No: 43438

TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Meşrutiyet Mahallesi, Hacı Mansur Sokak

No: 10 A Blok Kat:3 No: 64 34363

Şişli-İstanbul

Tel: (+90) 212 237 98 92

<http://www.tustav.org>

e-posta: bilgi@tustav.org

Baskı ve cilt:

Baskı: **Pasifik Ofset** (Sertifika No: 44451)

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1

Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2

34310 Haramidere / İstanbul

Tel: 0212 412 17 77

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
-------------	---

I. BÖLÜM TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ'NİN KURULUŞU VE FAALİYETLERİ

1. TİB'nin Kuruluşuna Giden Yol	9
2. TİB'nin İlk Yönetimi	10
2.1. Faaliyetler	19
3. İlk Genel Kurul	24
3.1. Faaliyetler	30
4. İkinci Genel Kurul	31
4.1. Faaliyetler	32
5. Üçüncü Genel Kurul	36
5.1. Faaliyetler	43
6. Dördüncü Genel Kurul	44
6.1 Faaliyetler	45
7. Olağanüstü Genel Kurul	47
7.1 Faaliyetler	51
8. Beşinci Genel Kurul	51
8.1. Faaliyetler	51
9. Ve Kapatılış	53

II. BÖLÜM

YAYIN FAALİYETLERİ

1.1. TİB Aylık Bülteni	60
1.2 TİB Aylık Bülteni Bibliyografyası	64
2. Kitaplar	81
3. Resimli İşçi Dizisi/Resimli Eğitim Dizisi	89

SUNUŞ

Tüm İktisatçılar Birliği (TİB) 1970’li yılların ikinci yarısında son derece etkin olan bir örgüttür. Bu noktada, önce TİB’in ne tür bir örgüt olduğu üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkar. TİB, bir “demokratik kitle örgütü” değildir; çünkü o yıllarda demokratik kitle örgütleri genellikle aynı meslek grubuna bağlı olanlar tarafından kurulmaktadır. Bu husus dikkate alınırsa TİB’nin biraz farklı bir yapıya sahip olduğu görölmektedir. Çünkü TİB, sadece iktisatçılarını değil, iktisada ilgi duyan herkesi kapsayan bir kuruluştur. Bu nedenle TİB için daha sonraki yıllarda kullanılan bir kavram olan “sivil toplum kuruluğu” nitelemesini yapmak muhtemelen daha doğru olacaktır. Bu durum, Tüm İktisatçılar Birliği’nin III. Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunda; “TİB bir demokratik kuruluş olarak kendi üyelerinin ekonomik-demokratik hakları için mücadele eden bir örgüt değil, genel olarak gönüllü ilerici-yurtsever, demokrat, devrimci kişilerin bir araya gelerek toplumsal sorunların incelenmesi ve sonuçların halkımıza maledilmesi yolunda çalışmaktadır. Bu anlamda TİB’nin sosyal mücadeledeki yeri devrimci-demokratik mücadeleye destek bir örgüt olmaktır” olarak açıklanır.

Haziran 1974’de kurulan dernek, 1979 ortalarında kapatılmış; bütün belgelerine el konulmuş. Yaptığımız

araştırmada TİB ile ilgili dosyanın Devlet Arşivleri'ne gönderildiğini  ğrendik. Bu nedenle, TİB'nin özellikle kuruluş dönemi hakkındaki bilgiler tamamıyla anılara dayanmakta. Ama, "hafıza-i beşer"ın "nisyan ile mal l" olduğunu biliyoruz. Bir de aradan neredeyse yarım asır geçince "doğal olarak" herkes "yaşananları/yapılanları" farklı olarak hatırlıyor. O nedenle, bu çalışmayı yaparken TİB tarihinde yer alan çok sayıda kişi ile mümkün olduğunca birkaç kez "görüşerek/yazışarak" ortak noktaları bulmaya çalıştık. Ayrıca kişiisel arşivimizde bulunan bazı belgeleri kullandık. Ortaya çıkan kısa çalışma bu. Mutlaka ve mutlaka eksiki vardır, geçmişi anımsayanların eğer mümkünse belgeler ile yapacakları düzeltmeler doğru sonuçlara ulaşmamıza katkıda bulunacaktır. Bu çalışmada alıntılanan metinler aynen aktarıldı, özellikle bazı kısaltmaların açılımları [] içinde verildi.

Bu çalışmaya yüz yüze ve/veya telefonla görüşme, e-posta ile yazışma gibi çeşitli biçimlerdeki katkıları için Yakup Kepenek, Yıldırım Koç, Hakkı Yazıcı, Mustafa Danışman, M. Tanju Akad, Bilal Sadi Oğuz,  zge Alpay, Gülay T rkylmaz Toksöz, Mustafa Sönmez, Serdar Elçi, Aziz Konukman ve Namık  zcan ile taslak metin üzerine görüş bildiren ve düzeltmelerde bulunan Erden Akbulut'a teşekkür ederim.

Bütün eksikliklerden şüphesiz ki ben sorumluyum.

M. Bülent Varlık

mbvarlık@gmail.com

I. BÖLÜM

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ'NİN KURULUŞU VE FAALİYETLERİ

1. TİB'nin Kuruluşuna Giden Yol

1970'de ODTÜ İdari İlimler Fakültesi'nden mezun olan Mustafa Danışman, 1972'de İGEME/İhracatı Geliştirme ve Etüd Merkezi'nde çalışmaya başlar. Burada eşi Nesrin Danışman, Yıldırım Koç, Aydın Köymen gibi genellikle “sol” düşünceye sahip kişilerle birlikte çalıştıkları kurumun işlevi gereği ellerine çok miktarda özellikle yabancı yayın geçmekte, Türkiye ekonomisini uluslararası kaynaklara da ulaştırarak yakından takip etmektedirler. Bu yayınlardan yola çıkarak bazı çalışmalar/makaleler hazırlarlar. Ancak, yazdıklarının önemli bir kısmı ağırlıklı olarak siyasî ve bazen de bürokratik nedenlerle İGEME tarafından yayınlanmaz/yayınlanamaz. Bunun üzerine 1973 yılı sonlarında çalışmalarını/araştırmalarını yayınlamak için kendilerine ait bir derginin çıkarılması gerektiği üzerine fikir birliğine varırlar. Bu, bir anlamda, “naif”, “kendiliğindenci”, “kişisel kaygıların” ağır bastığı bir girişim olur.

Bir dergi yayınlama fikri üzerinde durulurken devreye ODTÜ/İdari İlimler Fakültesi/Ekonomi-İstatistik

Bölümünde öğrenci olan Hakkı Yazıcı girer; bir derginin yayınlanması fikrine sıcak baktığını, ancak bunun bir kurum çatısı altında olmasının daha iyi olacağını belirterek bir dernek kurulmasını önerir.

Hakkı Yazıcı, anılarında o günleri şöyle anlatır: “12 Mart sonrası yapılan seçimler ve kısmî afla gelen görece rahatlatma döneminde mücadelemizin yoğunlaştığı alan sadece öğrenci gençlikle sınırlı değildi. Ulaşabildiğimiz her alanda çalışma sürdürüyorduk. Bence gerçekleştirdiğimiz en önemli işlerden biri Tüm İktisatçılar Birliği'nin (TİB) kurulmasıydı”¹.

2. TİB'nin İlk Yönetimi

Bir dernek kurulmasına karar verilmesinden sonra kamuoyunda bilinen bir ismin başkanlığa getirilmesine karar verilir ve ODTÜ/İdari İlimler Fakültesi öğretim üyesi Yakup Kepenek ile görüşülür. Yakup Kepenek başkanlığı kabul eder ve Yıldırım Koç'un hatırladığı kadarıyla 6 Haziran 1974'te Tüm İktisatçılar Birliği kurulur. Derneğin kuruluşu ile ilgili olarak Emniyet Genel Müdürlüğü nezdinde yapılması gereken bürokratik işlemler Yıldırım Koç tarafından yerine getirilir. Derneğin kurucuları arasında saptayabildiğimiz kadarı ile kurucu başkanlığa getirilen Yakup Kepenek dışında ODTÜ kökenli Yıldırım Koç, Mustafa Danışman, Mehmet Tanju Akad, Bilal Sadi Oğuz ile SBF kökenli Aydın Köymen, Şensu Yemişçi ve

1 Mehmet Hakkı Yazıcı; *Koca Bir Sevdaydı Yaşadığımız*, dipnot yay., Ankara-2013, s: 206.

Önol Akalın bulunmaktadır. Kurucular arasında genel olarak “sol”a yatkın olan kişilerin yanı sıra, 1970’lerdeki Dev-Genç’e ve ardından gelen siyasi örgütlenmede “Türkiye Devriminin Acil Sorunları” broşürünü yazarlar ile TİP’e eğilimli olanlar bulunmaktadır. Bazı kayıtlarda bu kurucular kurulu “geçici yönetim” olarak adlandırılır.

Kurucu başkan olan Yakup Kepenek, “böyle bir örgütlenmeye gitme ihtiyacı nereden doğdu?” sorusuna yaklaşık olarak 40 yıl sonra;

“Toplumsal gelişmenin politik iktisat temelini güçlü olması için meslek düzeyinde örgütlenmenin çok önemli ve belirleyici olduğu bilimsel bir gerçektir.

Kapitalist ülkelerde oda ve birlik biçimindeki meslek örgütleri, çok önemli işlevler üstlenir.

Birlik ve odalar, üyeleri arasında güçlü bir meslek dayanışması ve karşılıklı etkileşimi; bilim dünyasıyla işbirliği yaparak ilgili mesleğin ve o bağlamda ülkenin sorunlarının bilimsel yaklaşımlarla çözümünü ve yapacakları bilimsel dergi, rapor ve açıklamalarla bunların topluma mal edilmesini sağlıyor. Böylelikle kazandıkları toplumsal güç ile işçi sınıfı ile sermaye sınıfı arasında yaşanan çıkar çatışmalarında toplumsal yararı öne çıkaran bir konum kazanmış bulunuyor. Özellikle ABD İktisatçılar Birliği ve İngiltere’nin Kraliyet Ekonomi Derneği (RES) verilebilecek çok başarılı örneklerdir; bu örgütler büyük çok büyük ölçüde bilim insanları tarafından yönetilir.

TİB’nin kurulması sürecinde anımsadığım kadarıyla, bu ikiliyi de içine alan çok geniş bir tüzük çalışması yapıldı.

Türkiye’de mimar ve mühendislerin yasal olarak tek örgüt

çatısı altında toplanmasına karşılık genel olarak sosyal bilimlerde, özel olarak da ekonomi alanında tek bir meslek örgütü bulunmuyordu, şimdi de yok. Örgütlenmeler, İstanbul İktisat Fakültesi Mezunları Derneği, Mülkiyeliler Birliği ya da çok sayıda İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi mezunlarının dernekleri olmak üzere çok dar kapsamlydı.

Bir gerçek daha var. Ülkemizde sosyal bilimler, ideolojik nedenlerle, daha doğrusu, sol düşmanlığı nedeniyle tarihsel maddeciliğe karşı çıkan bir tutumla mühendislik bilimleri kadar gelişmemiştir. Bunun somut göstergesi TÜBİTAK'ın kurulmasıdır. Üstelik 1960'lı yıllarda TÜBİTAK benzeri bir Ekonomik ve Sosyal Bilimler Araştırma Kurumu kurulması, ilk iki kalkınma planında öngörölmüş olmasına karşın, uygulamaya konulmamıştır.

O günlerde nesnel koşullar ülkemizde tüm iktisatçıların bir meslek birliği çatısı altında toplanmalarını zorunlu kılmaktaydı.

Ek olarak, Türkiye'nin 1970'li yılları, siyaseti ve ekonomisiyle tam bir alacakaranlık dönemdir.

Toplum, 1960'ların görelî özgürlük ortamını sona erdiren 12 Mart 1971 rejiminin faşizan saldırılarını yaşamaktadır.

1968 gençliğinin tüm dünyada estirdiği barışçı rüzgârın da büyük etkisiyle Vietnam Savaşı'nı kaybeden ABD için Ortadoğu çok daha önemli bir duruma gelmişti. ABD, Türkiye'de, başta askeriye olmak üzere, devleti avucuna alarak ve aşırı sağcı siyaseti, özellikle de onun siyasal islamcı ve milliyetçi kesimlerini besleyerek yarattığı korku ve şiddet ortamı ile aslında daha koyu bir faşizme doğru gidişin kaldırım taşlarını döşemekteydi. ...

Ülke ekonomisi ise bir taraftan petrol fiyatlarının hızlı artışının da etkisiyle döviz sıkıntısından doğan enflasyon ile boğuşurken, diğer taraftan da IMF ve Dünya Bankası'nın (ABD diye okuyabilirsiniz) ithal ikamesi yoluyla ve devlet eliyle, o günlerin deyimiyle, yerli makine ve motor sanayilerini kurmayın, yani ağır sanayi ile uğraşmayın baskısı altındadır.

Özetle, nesnel ve öznel koşullar ülke iktisatçılarının bir çatı altında toplanmasını ve TİB'nin kurulmasını zorunlu kılmaktaydı”

yanıtını vermektedir. Yine Yakup Kepenek, “siz, burada nasıl bir misyon üstlendiniz?” sorusunu da şöyle yanıtlar:

“Ben her türlü bireysel sorunumu bir tarafa bırakarak TİB'nin kurulması sırasında ilk başkan olmayı çok büyük bir umutla üstlendim. ... [Başkanlık görevinde üstlenmek açısından] tamamına yakınının derslerine girdiğim TİB kurucuları için önde geliyordum.

Benim kuşağım, denilebilir ki, 1961 Anayasası'nın sağladığı Cumhuriyet'in değerlerine dayalı; sosyalizmi içerir biçimde özgürlükçü; kadın erkek ve toplumsal adalet boyutlarıyla eşitlikçi ve barışçı ortamın ürünüdür. 1960'ların ve 1970'lerin üniversite gençliği de öyle.

Bilimsel yönetime dayalı; özgürlükçü, demokratik ve katılımcı bir anlayışla yönetilecek ve ülkenin tüm iktisatçılarını bir araya getirecek bir örgüt yapısı öngörüyoruz”.

Dernek, kuruluşunu “Tüm İktisatçılar Birliği Geçici Yönetim Kurulu” imzalı bir bildirge ile kamuoyuna açıklar. Tarihî bir belge olması nedeniyle bu bildirgeyi aynen yayınlıyoruz:

“İçte ve dışta belirli ekonomik ve politik seçimlerin sonucu olarak, halkının büyük bir kısmının yoksulluğa mahkum edildiği bir ülkenin insanlarıyız. İşsizliğimiz, topraksızlığımız, eğitimsizliğimiz ve doktorsuzluğumuzun ve yaşamımızı giderek güçleştiren pahalılığın temel nedeni belli çevrelerce halkın çıkarlarını hiçe sayarak saptanan ekonomik ve sosyal politikalarıdır. Bu politikaları saptayanlar, uzun yıllar, halkımıza çağın gerisinde yaşamamanın bir kader olduğu inancını yaymaya çalışmışlardır. Oysa bugün halkımız bu durumun kader olmadığını bilincine varmıştır ve çözüm yolları aramaktadır.

Halktan kopuk, halktan uzak olarak halkın sorunlarının ele alınmasının gerçek aydın niteliğiyle bağdaşmadığını biliyoruz. Gerçek aydın sorumluluğunun, sorunlara halkla elele, onun içinde ve onun çıkarları doğrultusunda çözüm getirmeyi gerektirdiği inancındayız.

İktisat biliminin toplumumuzun sosyo-ekonomik sorunlarına çözüm getirilmesine yardımcı olacak bir biçimde kullanılması ve bundan elde edilecek sonuçların halkımıza iletilmesi gerektiği kanısındayız.

Bu nedenle iktisatçılar ve iktisada ilgi duyanlar adına Geçici Yönetim Kurulu olarak bizler, dünyadaki gelişmelerin de ışığında yurdumuzun sosyo-ekonomik sorunlarını araştırmak ve bunları kamu oyuna duyurmak amacıyla Tüm İktisatçılar Birliği'nin kurulduğunu duyuruyoruz. Birliğimiz bu amaçla bilimsel araştırma ve derlemeler yapacak, uzmanlarca konuşmalar ve toplantılar düzenleyecek, güncel konularda halkımızı aydınlatıcı basılı yayın yapacak ve bu çalışmaların etkinliğini artırmak için diğer mesleki kuruluş ve derneklerle işbirliğine gidecektir.

İktisatçılar ve iktisat bilimine ilgi duyanlar olarak toplum sorunlarından soyutlanmış bir bilim anlayışına karşı çıkmakta ve bilimin halkımızın ekonomik-demokratik mücadelesinde yararlı hale getirilmesini savunmaktayız. Yoksulluktan kurtuluşun yolunu halkımız ve onunla birlikte olanlar bulacaktır. Sizleri de aramıza çağırıyor, az gelişmiş bir ülkenin aydını olma sorumluluğunu yüklenmenizi diliyoruz”².

TİB'nin kuruluşunda belirlenen amaç çok açık olmakla birlikte Yakup Kepenek çok kısa bir süre sonra TİB'den ayrılır. Bunun nedenlerini de daha sonraki yıllarda yaşadıkları ile birleştirerek şöyle açıklar:

“Nesnel ya da dış koşullardan kaynaklanan olumsuzluklar bir yana, içimizdeki ideolojik ayrılıklar TİB'nin etkin ve verimli oluşumuna ve gelişmesine engel oldu. Bu nedenle ayrıldım. Yaşamım boyunca, gerek Türkiye'nin ilk yasal sosyalist partisi Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve CHP gibi siyasî partilerde, gerekse içinde yer aldığım öğretim üyeleri gibi meslek örgütlerinde, hatta, 1983 sonrasında 1402 sayılı yasa ile üniversiteden uzaklaştırılanlar olarak çıkardığımız *Yapıt* dergisinde, solcuların sürekli olarak iç kavga ve çatışmalarına tanık oldum.

Sol kesimde yaşanan iç kavga ve bölünmelerde, hiç kuşkusuz içinde bulunulan siyasal ve ekonomik nesnel koşulların; bunun da ötesinde devletin gizli polisine uzanan karanlık ilişkilerin de etkisi olabilir. Ancak içimizdeki

2 “Tüm İktisatçılar Birliği Derneği Kuruluş Bildirgesi”, *TİB Aylık Bülteni*, No: 1, Temmuz-1974, s: 1 ve “TİB Kuruluşunun Beşinci Ayını Tamamladı/Kuruluş Bildirgesi”, *TİB Aylık Bülteni*, No: 6, Aralık-1974, s: 1.

kavgalar çoğu zaman incir çekirdeğini doldurmayacak kadar nedensizdi ve önemsenmemeliydi; üzerimize gelmekte olan faşizm görülmeliydi; sahip olduğumuz sol kuram ve uygulamalar ve bilinç düzeyimiz bu çatışmalara izin vermemeliydi; biz bunu engelleyemedik; ancak bunu başaramayacağımızı anlayınca TİB'nin kurucu başkanlığından ayrıldım.

Türkiye son kırk yıl boyunca çok ağır ve yıkıcı süreçlerden geçti; deneyim ve birikim kazandı; o deneyimlerden de yararlanılarak evrensel ölçülere uygun olan bilimsel üretimi öne çıkaran bir anlayışla TİB ya da benzeri bir yapılanmaya gidilmelidir diye düşünüyorum³.

Yakup Kepenek'in kuruluştan çok kısa bir süre sonra TİB'den ayrılması beklenmedik bir gelişme olur; ilk sayısı hazırlanan *TİB Aylık Bülteni*'nin kapak sayfasında belirtilen "Sahibi: Yakup Kepenek" satırı üstü siyah kalemle çizilerek iptal edilir. Bu gelişmeden sonra TİB genel başkanlığına Aydın Köymen getirilir.

TİB'nin kuruluşu kamuoyunda dikkati çeker. Kuruluşundan bir ay kadar sonra üye sayısı 74'e yükselir. Bunların 49'u iktisatçı, 5'i sosyolog, 3'ü kamu bilimci, 3'ü hukukçu, 2'si işletmeci, biri mimar, biri kimya mühendisi, biri çevirmen, biri bölge plancısı ve 8'i iktisat öğrencisidir⁴. Kuruluştan sonra özellikle TÖB-DER ile ilişkiye geçilir; bu derneğin çeşitli şubeleri ile bağlantı kurulur, bu şubelerde toplantılar/konuşmalar yapılır.

3 Benim de Hocam olan Yakup Kepenek'in sorulara e-posta ile verdiği yanıttan, TİB'nin kuruluşu sonrasına ilişkin birkaç satır çıkarılmıştır.

4 "Dernek Haberleri", *TİB Aylık Bülteni*. No: 1, Temmuz-1974, s: 2.

TİB'nin kuruluş adresi Necatibey Caddesi, No: 47/9'dur. Burası aslında Aşama Yayınları'nın bürosudur ve TİB, yayınevinin bir odasında masası sandalyesi olmadan faaliyete geçer. Zorunlu olarak yapılan bazı harcamalar kurucuların maaşlarından yaptıkları bağışlarla karşılanır. Yakup Kepenek'in istifasından sonra başkanlığa getirilen Aydın Köymen, TİB'nin gelişmesine büyük katkılarda bulunur, 1975 yılının Ocak ayında Karanfil Sokağı, 14/10 adresinde bir büro kiralanmasını sağlar, gerekli masa/sandalye gibi tefrişatı satın alır, TİB'ye "Rex Rotary" marka bir teksir [çoğaltma] makinesini kazandırır⁵. TİB'nin kapanışına kadar faaliyetini sürdürdüğü bu dairede bir oda yönetim kuruluna ayrılır, bir oda basılan kitapların bulunduğu ve talep üzerine paketlenildiği depo alanı, bir diğer oda kütüphane olarak kullanılır. Kütüphanede bazı kitapların yanısıra, günlük gazetelerden seçme yazıların yer aldığı dosyalar tutulur. Derneğe her gün 8-10 gazete alınır, buralardaki ekonomi haberleri kesilerek dosyalanır. Böylece "açık kaynaklar"lardan oluşan binlerce sayfalık bir arşiv oluşturulur. Herhangi bir çalışma yapılmasına karar verildiğinde son birkaç yıllık gazete bilgilerine kolayca ulaşılır. *Bülten*'in muhtelif sayıları da mutfaktaki raflarda sıralanır. Salon ise ortak kullanım alanıdır.

TİB'nin kuruluşuna basın da ilgi gösterir. Söz gelimi Ali Gevgilili, *Milliyet* gazetesindeki köşesinde;

"1974 Haziran'ının ortalarında Türk toplumunun önüne belki de fazla yankı yapmayan bir bildiri geldi. Bu, Tüm

5 1975/1976 yıllarında Ankara'da basılan yüzlerce bildiri, bu makinenin son derece verimli olarak kullanıldığının göstergesidir!

İktisatçılar Birliği derneğinin kuruluş bildirisiydi. İktisatçılar ve iktisat bilimine saygı duyanlar olarak, toplum sorunlarından soyutlanmış bir bilim anlayışına karşı durmasıydı, bildirinin özelliği. Soyutlanmış bir iktisat, bir anlamda, bir kader sorunu demektir. İşsizlik, kalkınamamak, topraksızlık, eğitimsizlik ya da pahalılık gibi sorunları temel neden ya da ilişkilerinden ayrı düşünmek, Tüm İktisatçılar Birliği'nin bildirisinde önerildiği gibi, gerçekten de yeni bir kadercilik felsefesini açık ya da kapalı olarak önermekten başka şey değil. Oysa, halk yığınları Türkiye'de de, yeryüzünün hemen her köşesinde de çok iyi biliyor ki, kader diye soyut bir kavram yok....”

derken Kemal Sülker de dönemin en “sol”da olan gazetesi *Yeni Ortam'da* “geçen ay önemli bir örgüt kuruldu memleketimizde: Tüm İktisatçılar Birliği” diye yazar ve Aydın Köymen'in AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu [günümüzdeki adıyla Avrupa Birliği]) ile ilgili olarak verdiği konferansın geniş bir özetini yayınlar⁶.

İlginçtir, TİB'nin kuruluşu farklı siyasal çevrelerde de ilgi ile karşılanır. Kurucuların en azından bir kısmının Dev-Genç eğiliminde olduğunun bilinmesine rağmen, Türkiye Komünist Partisi'ne eğilimli olanlar tarafından yayınlanan *Ürün* dergisinde TİB'nin kurulduğu belirtilir, kuruluş bildirisinden bir bölüm aktarılır, Aydın Köymen'in “AET Boyunduruğu” ile Yıldırım Koç'un

6 Ali Gevgilili; “Günlük”, *Milliyet*, 7 Ağustos 1974 ve Kemal Sülker; “Avrupa'da Yepyeni Bir Atılım”, *Yeni Ortam*, 23 Ağustos 1974'ten aktaran “Türkiye Basını ve TİB”, *TİB Aylık Bülteni*, No: 3, Eylül-1974, s: 10.

“Çokuluslu Tekeller ve Uluslararası Tekelci Sermaye” konularındaki konferanslarına değinilir ve “amacı çerçevesinde olumlu bir girişim olan Tüm İktisatçılar Birliği’nin Türkiye toplumunu araştırma çalışmaları ile Türkiye işçi sınıfı hareketinin gelişimine büyük katkılarda bulunacağı inancındayız” görüşü vurgulanır⁷. Belki de bu olumlu yaklaşım sonucu olarak TİB’nin 29 Mart 1975’te yapılan ilk genel kurul toplantısında yönetime TKP eğilimli 3 kişi seçilir.

TİB, faaliyetlerinde nasıl bir politika izleyeceğini bültenlerde yayınlanan yazılar ile belli eder; bu tavrını *Bülten*’in 8. sayısında açıkça belirtir; *Bülten*’in kapak sayfasında;

“İşçi sınıfının, bütün emekçi sınıf ve tabakaların, bütün yurtseverlerin ekonomik demokratik ve politik mücadelelerini geriletmeyi amaçlayan, öğrenimin, bilimin ve fikrin özgürce gelişimini engelleyen, baskı, şiddet, adam öldürme biçiminde ortaya çıkan ve bugünkü yönetimde nedense hiçbir tepki uyandırmayan örgütlü faşizan girişimleri ve bunlara göz yumanları şiddetle protesto ederiz” açıklamasına yapar⁸.

2. 1. Faaliyetler

Temmuz 1974 : *TİB Aylık Bülteni*’nin ilk sayısı yayınlandı.

9 Temmuz 1974 : Aydın Köymen “AET Boyunduruğu” konulu

7 “Tüm İktisatçılar Birliği (T.İ.B.) Kuruldu”, *Ürün*, No: 3, Eylül-1974, ss: 10-11.

8 *TİB Aylık Bülteni*, No: 8, Şubat-1975, s: 1.

konferans verdi⁹. TİB tarafından düzenlenen konferanslar TMMOB'nin altındaki salonda yapılır. Konferanslara son derece yoğun katılım olur.

- 16 Temmuz 1974 : Yıldırım Koç “Çokuluslu Tekeller ve Uluslararası Tekelci Sermaye” konferansında konuştu.
- 23 Temmuz 1974 : “Uluslararası Para Sistemi” konferansı Mustafa Danışman tarafından verildi.
- 30 Temmuz 1974 : M. Tanju Akad, “Petrol Sorunu” konferansında konuştu.
- 11 Eylül 1974 : Tevfik Çavdar, “Türkiye’de Kentsoyluluğun Gelişimi, Gücü ve Etkinliği” konulu bir konferans verdi.
- 18 Eylül 1974 : Orhan Kurmuş, “19. Yüzyılda Ege’de İngiliz Emperyalizmi” konulu konferansta konuştu.
- 19-20 Eylül 1974 : TMMOB tarafından İstanbul’da düzenlenen Ulusal Kaynaklar Kongresi’nde Aydın Köymen; “Çokuluslu Tekeller ve Türkiye’de İlaç Sanayii”, Yıldırım Koç; “Emperyalizm ve Türkiye’de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye”¹⁰ ve Mehmet Tanju Akad; “Emper-

9 Aydın Köymen’in konuşmasının özeti için bkz: “Türkiye Halkı, Ekonomik ve Siyasal Bağımsızlığını Yitirmek Pahasına, Avrupalı Olmayı Kabullenecek Kadar Onursuz Değildir”, *TİB Aylık Bülteni*, No: 1, Temmuz-1974, ss: 3-4.

10 Bildirinin metni için bkz: Yıldırım Koç; “Emperyalizm ve Türkiye’de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye”, *Madencilik*, c: XIII, No: 6, ss: 66-67.

- yalızmin Petrol Politikası ve Türkiye”¹¹ başlıklı tebliğlerini sundu.
- 25 Eylül 1974 : Aydın Köymen, “Çokuluslu Tekeller ve İlaç Sanayii” üzerine bir konferans verdi.
- 2 Ekim 1974 : “Emperyalizm ve Türkiye’de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye” konulu konferans Yıldırım Koç tarafından verildi.
- 9 Ekim 1974 : Tuncer Tuğcu, “Felsefi Bilginin Sınıfsal Temelleri” üzerine bir konferansta konuştu.
- 16 Ekim 1974 : “Türkiye’de Sendikacılığın Bugünkü Durumu” konferansı Cenani Bıçakçı tarafından verildi.
- 16-20 Ekim 1974 : TMMOB’ye bağlı çeşitli meslek odaları tarafından Ankara’da düzenlenen “Konut Kurultayı”nda TİB temsilcisi tarafından “Türkiye’de Kira-Ücret İlişkisi” başlıklı bir tebliğ sunuldu.
- 25 Ekim 1974 : Alparslan Işıklı, “Türkiye’de İşçi Ücretlerinin Gelişimi” konulu konferansta konuştu.
- 6 Kasım 1974 : Sadun Aren, “Türkiye’nin İktisadi Gelişimi Üzerine Düşünceler” konulu bir konferans verdi.
- 12 Kasım 1974 : “İşçi Ücretleri ve Enflasyon” konulu bir açık oturum yapıldı.
- 20 Kasım 1974 : “Günümüzde Emperyalizm ve Türkiye” konusunda bir açık oturum düzenlendi.
- 27 Kasım 1974 : Kemal Sülker “Sendikacılık” üzerine konuştu.

11 Bildirinin metni için bkz: Mehmet Tanju Akad; “Emperyalizmin Petrol Politikası ve Türkiye”, *Madencilik*, c: XIII, No: 6, ss: 71-73.

- Aralık 1974 : Sadun Aren tarafından verilen “Temel İktisat Öğrenimi” kursları başladı¹².
- 10 Aralık 1974 : TİB Genel Başkanı Aydın Köymen, *Milliyet* gazetesine verdiği demeçte yaşanan “yağ darlığının sunî olduğunu” vurguladı.
- Aralık 1974 : Tüm İktisatçılar Birliği, DİSK ve DİSK’e bağlı Maden-İş, Sosyal-İş, Turizm-İş, Asis [o tarihte adı Ağaç Eşya İşçileri Sendikası, daha sonra Ağaç Sanayi İşçileri Sendikası], Kimya-İş ve Bağımsız Çağdaş Metal-İş ile Tüm Banka ve Büro-İş sendikaları ortaklaşa bir basın toplantısı yaparak “Türkiye’de enflasyonun gerçek suçlusunun uluslararası kapitalizm ve onunla bütünleşmiş olan yerli tekelci burjuvazinin kâr hırsı olduğunu” kamu oyuna duyurdu.
- Aralık 1974 : Yıldırım Koç ve Aydın Köymen, Oleyis’in davetlisi olarak Gaziantep’te eğitim seminerine katıldı¹³.

12 Mehmet Hakkı Yazıcı; *Koca Bir Sevdaydı Yaşadığımız*, dipnot yay., Ankara-2013, s: 209da konu ile ilgili olarak; “... Sadun Aren, TİB bünyesinde ekonomi-politik seminerleri verdi. Çok keyifli ve öğretici seminerlerdi. Ekonomi politikği başta Nikitin’in, Mandel’in kitapları dâhil pek çok kitaptan okumuştum. Ancak bu kadar anlaşılır biçimde anlatıldığına hiç şahit olmamıştım. Hiç sıkılmadan, nefesimizi tutup hocaların hocası Sadun Hoca’yı dinlerdik. TMMOB’nin altındaki konferans salonu her hafta sonu hınca hınc dolardı. Sadun Hoca, bir ara belediye çukurlarından birinin azizliğine uğrayıp ayağını kırmıştı. Buna rağmen, her Pazar sabahı karısı Munise Hanım’ı da yanına alıp koltuk değneğine yaslına yaslına, hoplaya zıplaya büyük bir disiplin ve özveriyle seminerlerini vermeye geldi” bilgisini kaydeder.

13 Yıldırım Koç; “Çimse-İş’in Şampanyaları”, *Aydınlık*, 27 Nisan 2012.

- 16-20 Aralık 1974: TMMOB tarafından düzenlenen Konut Kurultayı'nda TİB adına "Türkiye'de Kira-Ücret İlişkisi" başlıklı bir tebliğ sunuldu, "Kentsel Alt-Yapıda Yabancı Müdahalesi" konulu tebliğe katkı sağlandı¹⁴.
- Şubat 1975 : Yönetim Kurulu üyesi Yıldırım Koç, *Yankı* dergisine yapılan zamlarla ilgili açıklamalarda bulundu¹⁵.
- Şubat 1975 : Yönetim Kurulu tarafından "İşçi sınıfının, bütün emekçi sınıf ve tabakaların, bütün yurtseverlerin ekonomik, demokratik ve politik mücadelelerini geriletmeyi amaçlayan, öğrenimin, bilimin ve fikrin özgürce gelişimini engelleyen, baskı, şiddet, adam öldürme biçiminde ortaya çıkan ve bugünkü yönetimde nedense hiçbir tepki uyandırmayan örgütlü faşizan girişimleri ve bunlara göz yumanları şiddetle protesto ederiz" ifadelerini içeren bir bildiri yayınlandı.
- Mart 1975 : Yönetim Kurulu üyesi Yıldırım Koç, tekel maddelerine yapılan zamlarla ilgili olarak *Yankı* dergisine açıklamalarda bulundu.
- Mart 1975 : TİB Başkanı Aydın Köymen, Urfa'da başlatılacak toprak reformu kamulaştırma uygulamaları üzerine yazılı bir basın açıklaması yaptı.

14 Geniş bilgi için bkz: "TİB, 'Konut Kurultayı'nda 'Türkiye'de Kira-Ücret İlişkisi' Konusunda Tebliğ Verdi", *TİB Aylık Bülteni*, No: 7, Ocak-1975, ss: 14-18, 24.

15 Bkz: "Genel Yönetim Kurulu Üyemiz Yıldırım Koç *Yankı* Dergisine Son Zamlarla İlgili TİB Görüşünü Açıkladı", *TİB Bülteni*, No: 9, Mart-1975, s: 19.

23 Mart 1975 : Sadun Aren, Bilsay Kuruç, Alpaslan Işıklı ve Yalçın Küçük'ün konuşmacı olarak yer aldığı “1975 Yılında Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Sorunları” konulu bir panel düzenlendi.

3. İlk Genel Kurul

TİB'nin ilk genel kurul toplantısı, kuruluşundan dokuz ay sonra 29 Mart 1975 tarihinde gerçekleştirilir. İlk genel kurula kadar geçen süreçte bazı sendikalar ile ilişki kurulur; ASİS'ten Cenan Bıçakçı ile tanışılır. Aynı süreçte DİSK Genel Sekreteri Kemal Sülker'le de ilişki sağlanır. Bazı DİSK yetkilileri TİB'nin İstanbul'da şube açmasını önerir. Bu gelişme üzerine Yıldırım Koç, İstanbul'a taşınır, şube açma çalışmalarına başlar. Ne var ki, İstanbul'da bir şube açılması gerçekleşmez fakat bu çalışmalar sırasında TKP'liler ile bir bağlantı da kurulur. Genel kurulda kuruculardan oluşan geçici yönetim kurulunun faaliyetleri değerlendirilir. “Tabanı genişletme” amacı ile birbirinden oldukça farklı siyasî görüşe sahip kişilerden oluşan yeni yönetim seçilir; Türkiye Komünist Partisi mensubu bazı kişiler de yönetim kadrosunda yer alır. Genel başkanlığa Aydın Köymen, genel sekreterliğe Bilâl Sadi Oğuz, genel saymanlığı Mehmet Tanju Akad seçilir. Yönetim kurulunda Abdullah Yılmaz, Namık Özcan, Sıtkı Coşkun, Yücel Özel, Toygun Eraslan ve Serdar Elçi üye olarak görev alır¹⁶.

16 “Dernek Haberleri”, *TİB Aylık Bülteni*, No: 10, Nisan-1975, s: 23.